

הַיְיָ אֱלֹהֵינוּ

וְיִשְׂרָאֵל

מִשְׁנַת תּוֹרָה

הוֹתֵן מַחֲשָׁבָה וּמוֹסָר בְּעֵינָיִי פִּרְשַׁת הַשְּׁבִיעִי
וּמִיָּדוּי הַלֵּבָה מִתּוֹרַתְם שֶׁל יוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ בְּבִכְסִים

במדבר
שבת כלה
גליון 297
• תש"פ •

מִשְׁנַת חֻמְמִים

מתורתם של רבותינו

אין הדבר תלוי אלא בי ♦ הרה"ג רבי שמעון היאם שליט"א

בפ' במדבר מפורט בתורה סדר חלוקת שבטי ישראל לדגלים ומקומות. ומפורש במדרש, שחלוקת ישראל לדגלים היא עפ"י בקשת כלל ישראל, כשראו את סדר דגלי המלאכים במתן תורה, נתאוו ישראל גם הם לדגלים.

והנה, יש להתבונן בזה. הרי מלכתחילה אמור הי' להיות מעמד הר סיני, באופן שה' יתגלה למשה בעב הענן והעם ישמע בדבר השם למשה ויאמינו בו לעולם, כמפורש בגר"א. אלא שישאר בקשו שרצונם לראות את מלכם והשם הסכים. אילו לא היו מבקשים לראות את מלכם, לא הי' נגלה להם סדר הדגלים של המלאכים. וממילא לכאן לא היו ישראל מתאוים ולא היו מבקשים להיות גם הם בסדר הדגלים. רק בדיעבד לאחר שהתגלו בפניהם המלאכים, בקשו. אבל לכתחילה לא היו ישראל אמורים לראות את סדר הדגלים שאחזו המלאכים.

וי"ל, דהנה מבואר בגמ', דטובה מרדות אחת בלבו של אדם יותר ממאה מלכיות. ופירושו: אדם המתעורר לעבודת

בעבודת השם, ואין איש עמו, הוא עלול לשגות ולהיכנס לניסיונות גדולים, כדמצינו אל יעקב-אבינו שנתר לבדו, אז ניתנה רשות לשרו של עשוי להיאבק עמו. עצם המצב הזה, הוא עניין מסוכן מאוד. יעקב אמנם עמד בנסיון, והתוצאה היתה שהוא אף זכה לשם נוסף, למהות חדשה שכלל 'ישראל' נקרא בשמו החדש, ולא הישן. שכר זה מורה על כך שכגודל הנסיון, והסיכון כשהוא לבד, כך גודל העלי' כשזוכה לעמוד בנסיון.

וכן מצינו אצל יוסף הצדיק כשלא הי' איש מאנשי הבית, רק הוא לבד והנסיון לפניו, הי' נסיון גדול וקשה. ואף אח"כ כשהי' לבד במשך שנים עשרה שנה בחברת אנשים שלא מתאימים לגודל מדרגתו, היתה סכנה גדולה שירד מגובהו הרחוני. אולם לא רק שלא ירד אלא שעלה והגיע למדרגה כ"כ גדולה, עד כדי שאומר יוסף לפרעה, שכל חוכמתו איננה כלום - וכולה מבואר עולם - ביטול גמור ליוצרו וליוצר נשמתו. ואכן בעקבות עמידתו בנסיון זכה לכלכל עולם מלא. כולל את משפחתו, לטהר את מצרים ולהכינה לקראת גלות משפחתו על הצד הקל ביותר במשך שמונים שנה. הרי, שמצד אחד, הבדידות היא סכנה גדולה ביותר, ומאידך אם מתחזקים, עולים

השם מכח הבנתו במעלת עבודת השם. הן מצד גדלות הבורא והן מצד הזכות והמעלה של מלך רם ונישא. דהמתחזק מכח חיזוני לו, אזי אם בטל הכח, עלול להיות 'בטלה ההתחזקות'. אבל כשהחזיק בא מכח עצמו, הרי החזיק הוא חלק מעצמותו, ולכן יש סיכוי שהחזיק יחזיק מעמד יותר.

נרחיב מעט. דהנה כשאדם נמצא לבדו

"בִּאֵנוּ שְׂעָרָיו בְּתוֹרַת הַצִּדְקוֹתָיו בְּתוֹרַתָּה"

מה נאוו תמיד שירותיו ותשבחותיו של דוד המלך, בזמירותיו. הרי לכל עת ולכל מצב, נפרטות מילותיו על נימי הנפש של כל אחד מישראל. לא בכדי מוצאים אנו תמיד פורקן למועקות, בקשות, הודאות ותשבחות, במזמורים ששורר ושורר לאלוקיו. אף בימי מצוקתנו הגדולה, כאשר שליח זעיר שבזעירים נשלח ע"י מלך מלכי המלכים, להכות רח"ל, להזהיר ולשנות סדרי בראשית. עולם ומלואו שותק, ואנו כאסירים הושבנו ביתה. ומעל הכל, בתי כנסיות ננעלו בתי מדרשות ורקנו מחובשיהם ותינוקות של בית רבן גורשו מחדריהם.

כאן באה זעקתו של נעים זמירות ישראל, ומשמשת לנו לפה ומדריכה את הגיון לבנו, מה עלינו לחשוב ומה צריכים להרגיש. בהיותו במדבר יהודה הרחק מהחיים הסואנים, אנו שומעים את "כינורו" של דוד משמיע צעקה חדה: "אלוקים! א-לי אתה!! אשחרך".

מפרש הרד"ק: "צורי וחזקי אתה, בעוד שאני בורח כי אין לי מפלט ומשען זולתך. ואותך אשחר (אולי מלשון שחר, כמו שמפרש הראב"ע) בתפילתי כל בוקר ובוקר, כאשר אני מטולטל ממקום למקום. ואמר שהוא תאב להיות בארץ ישראל, בטח שיוכל לבוא בגלוי אל מקום הקודש או אל קרית יערים שהיה שם הארון, או בגבעון שהיה שם אוהל מועד. כי בשני מקומות אלו נאספים

המשך בעמ' ג'

המשך בעמ' ג'

מִשְׁנַת הַיּוֹם

אופק רכסים

7:06	הדלקת נרות
8:06	נץ החמה
8:12	סוּק"ש:
8:24	מג"א
9:06	מג"א (72)
10:16	גר"א
12:37	סו"ז תפילה (ב)
7:37	חצות
8:19	שקיעה
8:49	צאת השבת
8:49	ר"ת

אבות - פרק א'

שֶׁנָּה מְבָרְכִים

חדש סיון
ראש השנה: יום ראשון
המולד: היה ביום שישי
בשנה 11 ו-42 דק 18-1 חלקים

לְעִילּוֹי נִשְׁמַת

ר' רב ב"ר מנחם הלוי ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

להערות והארות ולמשלוח חומר לעורך
בפקס: 153-4-653-1557

לתרומות והנצחות
בטל: 054-84-68706
ובמוקד 'נדרים פלוס'
'קרן תורתנו' קוד 103

לקבלת העלון במייל:
Mishnatar@gmail.com

אמונה ונהמה

האם יהיו נשמות מישראל שיאברו • מפלגת השמאל מהיכן מקורה

הֵן צַדִּיק בְּאַרְץ יִשְׁלָם אֶף פִּי רָשָׁע וְחוֹטֵא (יאל)

אנו נמצאים בעולם הזה בחברת האנושות המורכבת ממכלול של ברואים של הקב"ה. בתוכם יש המתייסרים חלק גדול מחייהם ויש שחייהם במנוחה על זרי הדפנה, בעתות מצוקה וקושי, יתכן ותעלה פליאה אצל האדם, כשיראה את השני הפחות ממנו בתורה ויראת שמים ולעיתים אף הרבה פחות מכך - בלשון המעטה ואף על פי כן חייו רגועים ושלווים, הלב נאנק, היתכן? והיצר עושה את שלו, ומתערערת אצלו האמונה בתשלום והגמול של הקב"ה לעוברי רצונו.

ידע, כי הצדיק אף על פי שהקב"ה אוהבו, אינו מוותר לו אפילו על חטא אחד, ואם לצדיק כך כל שכן לרשע שלא יוותרו לו, ומה שאנו רואים כעת את שלוות הרשע, זה אולי מפני שיש בידו זכות אחת, שה' רוצה שיקבל שכרו בעולם הזה, כדי שלא יקבל את גמול הנעימות בעולם הבא, וכמו שכתוב "ומשלם לשונאיו על פניו להאבידו" (דברים ז:).

הרמח"ל כותב, שהקב"ה נוהג כן היא, כדי שנחזק עצמנו. כי אם כך הייתה הנהגה

קבועה שצדיק רע לו, מראש האדם היה מכין את עצמו שכך היא הנהגה של הקב"ה, אבל אחרי שאין כן הנהגה קבועה, שייך שזה מעורר ספיקות בלב אנשים, לכן המתחזק ומאמין שדרכיו של הקב"ה הם ללא עוול, הוא מתחזק, שכל מעשיו של ה' באמת ובישר. בגמרא מסופר, על רבה ורב חסדא - שניהם צדיקים גמורים שכשהיו מתפללים היו מביאים מטר, אצל אחד היה עושר מופלג ואילו אצל השני עוני מופלג. אצל אחד הרבה שמחות ואצל השני הרבה לוויית. הרמח"ל שם (דרך ה' פרק ב') כותב את כל הסיבות שיכולים לגרום לצדיק ורע לו, רק אנחנו לא יודעים, על המעשים שלנו, מה הגורם למה.

בפסוק זו מתבארת דעת רבינו יונה, שגם ישראל נכללים בפסוק משלם לשונאיו להאבידו, אבל ה'לשם' סובר, שנשמות ישראל לעולם לא יאבדו, רק אומות העולם ונשמות הערב רב שבישראל, הם בבחינת שונאיו להאבידם. ראיתו היא, מכך שהקב"ה נותן גיהנום לישראל, האם זה בשביל לנקום? אלא בשביל שאחר כך כשיזדככו, יוכלו להתענג על ה', כי אם לא כן מה הצורך בגיהנום. אם כן עם ישראל, שכרם תמיד הוא בעולם הבא

ועונשם בגיהנום. ורק אומות העולם שהם מענפי הרע, ככלות הרע גם הם יכלו. בזמן החפץ חיים היו יהודים שונאי דת שנקראו 'היבסקציה' הוא אמר עליהם שברור לו שהם מעמלק, היום רואים כאלו שהם בעד הערבים, הדאגה שלהם שלא לעשות עוולה לערבים! כי זה מזכויות האדם. שמעתי בשם הרב זילברמן שהביא מהגר"א, שיגיע זמן שהערב ערב יעזור לעשו וישמעאל. זה הדאגה שלהם, שמא לא נהגו עם המחבל כראוי, הם פוגעים בזכויות האדם, מלבד שנאתם לתורה.

את המשך הפסוק 'אף כי רשע חוטא' מפרש רבינו יונה, בדרך קל וחומר. אם לצדיק שיש שני מעלות, שהקב"ה אוהבו, ושהוא עבר רק עבירה אחת, ה' משלם, לרשע שהקב"ה שונאו ועבר הרבה עבירות ודאי שישלם. בדרך זו הוא מבאר את דברי המדרש (ב"ר פס"ה יח) המספר כשהוציאו את יוסי בן יעזר להריגה, היה שם את בן דודו שהתייוון, שאמר לו, תראה את הסוס שאדונך מרכיב אותך ותראה את הסוס שאדוני מרכיב אותי, ענה לו יוסי בן יעזר, אם לעוברי רצונו כך, שיש להם שלוה גדולה בעולם הזה על זכות אחת, לעושי רצונו על אחת כמה וכמה, שגדולה תהיה

נעימותם. ענה לו אותו המתיוון, כלום יש עושי רצונו יותר ממך. אמר לו יוסי בן יעזר, אם לעושי רצונו כך הקב"ה משלם בעולם הזה, על חטא אחד, לעוברי רצונו שעברו חטאים רבים, מה יהיה עונשם. מסיים המדרש, נכנסו הדברים בליבו והלך לקיים בעצמו ארבע מיתות בית דין, אמר יוסי בן יעזר, קדמני זה בשעה קלה לגן עדן.

כתוב, שעליו נאמר "וירח את בוגדיו" שבעצם בא לבגוד ולהרגיז את יוסי בן יעזר ובסוף חזר בתשובה. הדרש הזה נאמר על הפסוק "וירח את ריח בגדיו" אל תקרי בגדיו אלא בוגדיו, מה הקשר היכן זה מרמוז בלשון הפסוק? תמיד צריך לחפש מה הקשר בין הפשט והדרש. יש לבאר אולי, שאצל הבוגדים מעשיהם הרעים, זה בבחינת בגדים, כיון שזה רק בחיצוניותם, זה לא בפנימיותם.

במוסד 'אור חדש' שבמקומנו תלו פעם על הקירות תמונות של חוזרים בתשובה, לפני ואחרי. רואים, איך שקודם אי אפשר להסתכל על התמונות, מרוב הרשע והטומאה שבפניהם ואחרי - הם זה נראים כמו בנינים של קדושים.

וממקדשי תיראו אני ה' • הגה"צ רבי שרי"ה דבליצקי זצוק"ל

עם פסיעותינו הראשונות אל תוך היכלי בתי הכנסיות והמדרשות בנותן טעם להתחזק בענייני קדושת בתי הכנסת ובתי המדרש; חן חן להרב ישראל ארלנר על מסירת הדברים בטוב טעם ודעת

איסור שיחת חולין בבית הכנסת ובית המדרש: איסור שיחת חולין בבתי כנסת ובתי מדרש שמבואר איסורו באור"ח סי' קנ"א סעיף א' שאיסור זה הוא ממש כמת מצוה בימינו ועוד גרוע מזה כי מת מצוה עדיין ימצאו לו מטפלים, משא"כ בזה.

וכבר נדפסו בזה כמה וכמה ספרים לעורר על גודל איסורו. ויעויין בספר מקדש מעט להרה"ג ר' נתן גשטטנר זצ"ל ש"ל בזמן האחרון והוא מיוחד לברר איסור זה, ואכמ"ל.

רק אביא בזה דברים מחודשים. ראשית כל, שבחפץ חיים בפתיחה בחלק העשין אות ז' כתב ולענין סתם דיבורים שאינם של ליצנות לת"ח בבהמ"ד עיי' במה שכתבנו בעז"ה בח"ג, ע"כ. ולא זכינו לדבריו בזה. רק במסגרת השלחן שעל קצשו"ע סי'

י"ג ס"ק א' האריך בזה וכתב דיש להתיר להלומדים בבית המדרש הדיבור שם בדברים הנצרכים להם וכו' ע"כ.

וכן יש להעיר דאם אדם נכבד שאל אותו שם איזה דבר חול, הגם שבספר מקדש מעט הנ"ל עמוד ק' ס"ק ז' משמע דאין לענות לו ולא הוי בזה יוהרא. מ"מ בספר הליקוטנים כת"י להרה"ג ר' מרדכי הלוי בן הפרדס מקניגסברג זצ"ל כתב שיענה במלים בודדות. וכ"כ בספר שלחן הטהור שם וז"ל אעפ"כ משיב דבור אחד מפני היראה והכבוד בשפה רפוא, ע"כ.

ובספר אור חדש וצמח צדיק להרה"ג ר"י אלפיה זצ"ל עמ' פ"ג האריך מאד בדרוש ג' שם לאסור איסור לעשות כל מיני אסיפות בבתי כנסת.

ובספר מעגל טוב מסעי החיד"א ע' 167 מבואר עד כמה היה החיד"א זצוק"ל נזהר בזה שאפילו לדבר מצוה לא רצה לדבר בביהכנ"ס, דז"ל שם, הלכתי לביהכנ"ס שנקבע מקרוב פה ולא היה תיבה כי אם ספסל ע"ג ספסל גדול וחרה לי, אך משום שאיני מדבר בביהכנ"ס בל"נ לא דברתי מאומה, עכ"ד.

ובדיני ומנהגי בין המצרים כתב: שעיקר העבודה בימים אלה, היא להשתדל בשמירת כל דיני כיבוד וקדושת בית הכנסת, כי כתבו הספרים שהסיבה שבתי כנסת נחרבים זה עבור שלא שומרים בהם כדבעי את דיני קדושת בית הכנסת.

והנה בית הכנסת נקרא מקדש מעט, וא"כ כל נוסף עוד חורבנות על חורבנות ח"ו. אלא אדרבה ע"י שמירת כל דיני

בית הכנסת נזכה לבנין בית מקדשנו ותפארתינו.

ועיקר שמירת הקדושה היא שלא לדבר בהם שיחת חולין ולא רק במשך התפילה כדאיתא להדיא בשו"ע סי' קנ"א ס"א אלא גם בשאר זמן השהות בו. ואם שאלו אותו דבר יענה בקצירת האומר ובמילים בודדות.

ובזמנינו התחילו לערוך סעודות ברית מילה וכד' דבר שלא היה נהוג בזמן הקדום [ועיין במ"ב סי' קנ"א סק"כ] וראוי היה שלא להשתתף בסעודות אלו, מיהו אם צריך להשתתף יסמוך על הדעה דשרי בסעודת מצוה, אבל מאד מאד יזהר בשיחת חולין, ויהיה כאילם ולא יפתח פיו אלא בדברי תורה. [א.ה. אין האמור כאן לגבי ת"ח הלומדים כל היום בביהמ"ד, עיין במ"ב סי' קנ"א סק"ח].

כל מבקשי ה'. ומשם היו רגילים חכמי ישראל, והיה מתאוה שיהיה ביניהם וילמד מהם כאדם הצמא והוא בארץ ציה ועיף מאד ומתאוה להיות במקום המים".

הביטוי למצוקתו - מצוקתנו עז ונחרץ: 'צמאה לך נפשי, כמה לך בשרי, בארץ ציה ועיף בלי מים'. ממשיך הרד"ק לפרוט את מילות הקודש לפרטים, ומלמדנו מה עלינו להרגיש: "ואמר 'צמאה נפשי' - על הנפש, ו'כמה' - על הגוף. כי הצמאה (=הצמאון) הוא תכלית התאוה, והנפש המשכלת תתאוה בתכלית התאוה אל החכמה ולהתקרר אל האלוקים. והבשר שהוא הגוף, עם רוח החיים יתאוה לשכון במקום בטח".

הנה מתבשרים אנו כי בקרוב נבואה שערי תודת חצרותי בתהילה. זהו העת והוא הזמן לעשות חשבוננו של עולם. לחשוב ולהתבונן להערך ולהתכונן באיזה אופן נבואה שערי. האם שמענו את קול ה' בכה, האם השכלנו להבין שקול ה' יחיל מדבר - הוא הולכנו למדבר החצרות והגוזזטאות, כדי שנתחלחל מסטייתנו מהדרך הנאותה שבה יש לכבד את בית ה'.

יתכן למצוא רמז בפרשת השבוע 'נקודה יסודית הנדרשת לעבודת ה'

בכלל, ולעניני התורה והעבודה (זו תפילה) שממקומם נושלונו, בפרט. ידועים דברי המדרש רבה בתחילת פרשת במדבר: "בשלושה דברים ניתנה תורה, באש במים ובמדבר". בענין זה נאמרו פירושים שונים ואף מצאו בהם רמזים. נאמר בזה רמז נוסף.

אפשר לומר שיש כאן הנחייה כיצד תינתן התורה לכל מבקשיה. האש מסמלת את הלהט הפנימי, המגייס את הכוחות הגופניים והרוחניים, הגלויים והטמונים באדם, במגמה להשתמש בהם במלחמת היצר ובמלחמתה של תורה. כוחות אלו יתגלו ואף יפעלו בהתאם למידת הצמאון והתשוקה למלא את החסר בידיעת התורה ובקיום רצון ה', את כל זה ניתן להשיג באותה מידה שישים עצמו כמדבר שהוא מקום נקי מגירוי יצרים ומשרה אורה של העדר מצד אחד. ומצידה השני של מטבע זו, נולד הצמא הגדול כצמא למים המצוי אצל הנמצא במדבר, והצמאון האדיר הזה המציא את אש התשוקה.

מה מאד משתלב רעיון זה עם "צמאה לך נפשי כמה לך בשרי בארץ ציה ועיף בלי מים". וגם לדידן, ה"מדבר" הגדול בו שהינו בחדשיים האחרונים, צריך להוות

קרקע פוריה לפריחה ושגשוג. "מה טובו אהליך יעקב" יקבל משמעות מרטיטה ומרגשת, שכן מעולם לא הערכנו כמו היום את הזכות שיש ב"ששמת חלקנו בין יושבי בית המדרש". היום גם בנין יותר מאי-פעם את מה שסיפר הגר"י אברמסקי זצ"ל:

"בדרשה אחת בלונדון אמרתי לבני הקהילה שם: הבה נתבונן מה חושבים אתם כאשר הינכם באים לבית הכנסת, ומה חשב דוד המלך כאשר בא לבית ה'? אתם בוודאי חושבים שהינכם עושים בזה את הטובה הכי גדולה להקב"ה, כאשר אתם באים לבית הכנסת. ואילו דוד המלך אמר 'ואני ברוב חסדך אבוא ביתך'. אתה השי"ת, מגדיל חסדך עלי בזה שנתן אתה לי את האפשרות לבוא לבית הכנסת. כך צריך יהודי לחשוב! שזוהו חסד מיוחד מהשי"ת, שיכול הוא לבוא להתפלל וללמוד בבית הכנסת".

והוא המשיך ואמר: "הייתי היום בביקור בבית חולים כאן בלונדון. הגיעו בעצמכם: עשרות ואף מאות אנשים רתוקים למיטותיהם ראיתי שם. כמה היו אנשים אלה מוכנים לשלם עבור האפשרות לקום ממיטתם וללכת אפילו רק פעם אחת לבית הכנסת! האם אין זה

חסד שיכולים אנו לבוא כל-כך בקלות לבית הכנסת? זהו 'ואני ברוב חסדך אבוא ביתך'. צריכים לנצל זכות זו היטב, כל זמן שעדיין ניתן". (מועתק מ'פני רבינו יחזקאל").

חובת השעה היא להעמיק את התשוקה להגביר את הצמאון, על רקע ההרגשה שבאים אנו מן המדבר. כמה חשוב לבוא כמה דקות לפני התחלת התפילה, הרי בכך התפילה תיראה שונה לגמרי. מה מאד נחוץ לשפר ולשנות את היחס לבית מקדש מעט! בשו"ע בסימן קנא ס"א נפסק: "בתי כנסיות ובתי מדרשות אין נוהגין בהם קלות ראש, כגון שחוק והיתול ושיחה בבטלה". ויעויין שם בדבריו החריפים של המשנ"ב בסק"ב.

אין צורך להזהיר שלא יהיה בכיס המתפלל מכשיר קטן במצב של "אז ישיר", אפילו לא במצב של "אחזמו רעד" אלא - "דמו כאבן".

ועל כולם התפילה עצמה מן הראוי הוא שתיאמר בנחת ובכוונה, בשפה ברורה ובנעימה, כיאה לעומדים בפני המלך. נשפוך כמים לבנו נוכח פני ה'. כך נבואה שערי בתודת חצרותי בתהילה, והוא ברחמי יקבל תפילותינו ברצון.

ומתעלים.

העמל בתורה והבוטח בה' זכו לדימוי שווה בתנ"ך "וְהָיָה יָצֵץ שְׂתוּל עַל מַיִם", בעוד בתהילים (א.א.) העמל בתורה זוכה לברכת: "אֲשֶׁר פָּרְיוֹ יִמֵּן פְּעוּתוֹ וְעָלְהוּ לֹא יָבוּל". ה'בוטח בה' (ירמיה ז.ח) לעומתו מקבל תוספת של: "וְעַל יָבוּל יִשְׁלַח שְׁרָשָׁיו וְלֹא יִרְאֶה פִּי יְבֹא חֵם". ויל"ע בשינוי.

ולכאנ' יש לומר דודאי ה'בוטח בהשם הוא ג"כ עמל בתורה, דלא יתכן בטחון בהשם בלא דבקות עצומה בתורתו. רק זאת הנ"מ, דעסקינן בב' סוגי עמלי תורה העמל בתורה-דתהילים; הוא ודאי עמל בכל כוחו בתורה, רק שהוא אינו לבדו אלא הוא בחברת עמלי תורה, שאיש לרעהו יעזור ולאחיו יאמר חזק. נמצא דאין כוחו לגמרי מכח עצמו, אלא שיש לו 'מחזק' מחוצה לו, לכן כשיבא חום, ח"ו - איזה רפיון חיצוני, כשישבות מבית המדרש מאיזו סיבה, אמנם ודאי עלה לא יבול, אבל הוא לא יהי' רענן כמקודם, דסו"ס הוא תלוי כמעט באחרים.

אבל העמל בתורה דספר ירמי'; שהוא ג"כ בוטח, פירושו, שכל כולו וכל חזקת עסק תורתו קשורה אך ורק לבוראו, וכלל לא שייך לבשר ודם, הרי שכל תורתו היא רק לשמים, והוא מתחבר ליוצר נשמתו בכוח תורתו, אזי אפילו 'אם יבוא חום', דהיינו איזה רפיון בביהמ"ד, עלהו יישאר רענן כבתחילה. הרי דוגמא להבדל בין העמל בתורה יחד עם חבור גמור לנוות התורה לבין מי שעדיין לא הגיע לדרגא זו.

ולזאת זכה ר"א בן דורדיא שבקש רחמים מהרים וגבעות ושמים וכו', ולא עזרוהו, הבין שאין הדבר תלוי אלא בו. וזכה לעשות תשובה עצומה כ"כ עד שבאחת, זכה להיות מזומן לחיי העולם הבא.

ואכן טבעי הוא באנוש שמבקש שאחרים יעזרוהו. אבל 'המבין' האמיתי מבין שבסופו של דבר הדבר תלוי בעיקר אך ורק בו, ואז כשזוכה להגיע להשגה זו, יכול הוא לעלות למדרגות עצומות.

זהו ההסבר לשאלתנו, שגילוי קטן

יחסית של עב הענן למשה, יסיפק להם לישראל להתעורר להבין גודל כוחו של אדם היכול להשיג על ידי מעשיו ועבודתו לדרגא כ"כ גבוהה של גילוי שכונה. שישמעו באזניהם ממש, כיצד מלך שאין לו התחלה וסוף, מדבר לאדם שתחילתו מטפה סרוחה, ומגיע ע"י רוב יגיעתו לזיכוד נורא, שדעתו כ"כ גדולה, יכולה לשמוע קול דברים שיוצא ממקום שאפילו מחשבה לא תפוסה בי' כללי זאת היו רואם, ומעבירים זאת למעשה. אזי היו כ"כ מתגדלים עד כי היו גדולים מאד, הרבה יותר ממצב שראו מלאכם וכו', דסו"ס השגתם הושגה ע"י אחרים, ולא לגמרי מעצמם.

אמנם, רוב רובם של בני אם צריכים סביבה שתעזרם להתגדל בעבודת השם. בית מדרש מלא ריתחא דאורייתא. בית כנסת שכל תפילות הוא עבודה שבלב ואין תפילתם קבע, אלא תחנונים. ולראות עמודים אדירים של גומלי חסדים לשם שמים בתכלית הטהרה. כשנמצאים בסביבה כזו, מתחזק ומתעצם להיות כמותם וגם

הוא עולה ומתעלה עד שטועם בעצמו טעם מתיקות התורה. טעם של תפילה נעלה ומרוממת. טעם של עשיית חסד נקי ללא רבב. אזי יש סיכוי שבהמשך הזמן הוא ירצה כל המעלות הנפלאות האלה בעצמו ומעצמו ולא שיהי' תלוי באחרים.

אמנם ישנן תקופות קצרות שהקב"ה מאלף את הפלל, שכל אחד יהי' לבד ובדד. הן בתורה הן ביר"ש והן בחסד. שאינו רואה כמקודם, אינו רואה בית מדרש, אינו רואה בתי כנסיות וכו'. אולם הוא מחזק עצמו שיהי' מעצמו.

אשרי מי שזוכה להתחזק גם בשבתו בדד. ומי שלא זכה, לא יפול ברוחו ויחזק רוחו מכאן ולהבא, לחושבנא טבא. להתגיע בתורה, להתפלל מעומק לבו ולהיות טוב ומטיב. יחזק רוחו ברוב כח שלא יהי' תלוי באחרים, אלא אך ורק במי שאמר והי' העולם, שנתן לנו את תורתו ברוב טובו וחסדו, ע"מ שנתייגע בה כפי כוחנו, ונקיימה באופן הנעלה ביותר כפי אפשרותנו, ונהי' בעלי מדות טובות ומצויינות, כדי שבסופו של דבר נזכה לחיי עולם הבא.

המושגות בין "קרואי העדה" ל"מקראי קודש"

אלה קרואי העדה (א,טז)

רש"י: הנקראים לכל דבר חשיבות שבעדה. אך ת"א: מערעי כנישתא = מזומני העדה. כי שורש "קרא" מלבד שימושו לשון קריאה, שבזה גם בת"א מתורגם בשורש זה. (כדלהלן יג:טז: ויקרא משה - וקרא משה) משמש אף בהוראת "קרה" לשון 'מקרה'. כדמצינו "וקראהו אסון" (ברא' מב, לח) המקביל ל"וקרהו אסון" (מדכט) ומתורגמים בשווה בשורש 'ערע' - ויערעיניה מותא. וכמו: ותקראנה אותי - וערעא יתי (ויק' יט) לשון מאורע ומקרה. ואף "אשר תקראו אותם מקראי קודש" (ויק' כג, ב) ת"א: דתערעון יתהון מערע קדיש - שתזמנום לשם קודש. כי אף שלשון מקרה משמעו דבר הבא ממילא, הרי ההקרייה מבטאת ההיפך - זימון המאורע. וראה גם בת"י (ש"א ט, טיג) יאכלו הקרואים - אכלין זמיניא = המוזמנים.

ואתה הפקד את הלויים (א,ט)

רש"י: כתרגומו - מני, לשון מינוי שררה, ובשונה מלהלן (ג,מ) פקוד - מני = לשון מינוי.

וסביב למשכן יחנו (שם)

וסחור סחור למשכנא. כן דרכו בכל התורה לתרגם "סביב" בכפל, משום שעניינו רצף הנמשך והולך. ואף בל' הכתוב מצינו כן ביחזקאל: ורצפה עשוי לחצר סביב סביב (מ"ז) והעבירני עליהם סביב סביב (לז,ב).

יורידו אתו הלויים (א,א)

יפקון יתיה לואי, שורש 'ירד' מתורגם בד"כ בשורש 'נחת', אך כאן אף שבהיות המשכן מוקם, קרשיו עומדים, ובהתפרקו - שוכבים המה. מ"מ אין מהות הפעולה ההורדה מלמעלה למטה, אלא הפירוק. (וקצ"ע לישא דקרא). ולהלן (ד,ה) והורידו את פרוכת המסך, א"ש טפי לשון הורדה, שאין בה פירוק כ"כ אלא הסרתה ממקום תלייתה. אך ת"א אף שם: ויפרקו, להשוותם.

ראשונה יסעו (ב,ט)

בקדמיתא נטלין, תרגם כאילו נכתב "בראשונה". ו"יסעו" לא תרגם כעתיד: יטלון, אלא בל' הווה - נטלין. שהרי זה תיאור הווית דרך מסעיהם. וכן: ונסע - ונטיל - לשון הווה. ולא: ויטול. (עתיד) וכן: כאשר יחנו כן יסעו - כמא דשרן כן נטלין. (ב"ז) וכן: כן חנו לדגליהם וכן נסעו - כן שרן. וכן נטלין (בלד). הפכו מל' עבר להווה.

ושנים יסעו (ב,טז)

בתנייתא נטלין = בשניה נוסעים. לא תרגם כלשון הכתוב: ותניינין נטלין. אלא בהשוואה ללשון הכתוב לעיל "ראשונה" וכדרכו בכגון דא. וכן "ושלישים יסעו" - בתליתיתא נטלין = בשלישית נוסעים. ו"לאחרונה יסעו לדגליהם" - בבתרייתא נטלין, כל' הכתוב. וכדרכן של אותיות השימוש להתחלף זו בזו.

נתנם נתנם (ג,ט)

מסירין יחיבין. בל' הכתוב נכפל לשון נתניה, ואונקלוס דרכו לשנות הלשון, שלא לכפול.

ואת אהרן ואת בניו תפקד (ג,י)

רש"י לשון פקידות ואינו לשון מינוי, וע"כ תרגומו: תמני, ולא: תמני.

הנה לקחתי את הלויים (ג,יב)

הא קריבית ית לואי, ביאר עניינה של לקיחה זו - קירוב לגבוה, וכן "קח את אהרן" - קריב (ויק' ח,ב) ושאר לקיחות אדם מתורגמות בל' הנהגה בשורש 'דבר'.

והיו לי הלויים (שם)

ויהון משמשי קדמי לואי, אך בפס' הבא "לי יהיו" - דילי יהון = שלי יהיו. כשקודם לשון הוויה ל"לי" מתפרש שתפקידם יהיה עבורי, ואילו כשקודם "לי" פירושו - שלי. וכן

שני בניך... לי הם - דילי אינון = שלי הם. אך: כראובן ושמעון יהיו לי - יהון קדמי = יהיו (נחשבים) לפני. (ברא' מח,ה)

שמרי משמרת הקדש (ג,לב)

שגרה בצל הקורונה | הרב יצחק מן

התפללנו, קיוונו, וקיבלנו - ברחמי חוזרים לבית ה', לישיבות ולמוסדות הקודש, שגרה יומיומית - אבל - במהלך הדרגתי, מחושב ושקול, כל צעד פיזי, כל יציאה לא מבוקרת - והחזרנו מגפה משתוללת, ועל כן אנו נדרשים לחשב דרכנו בשום שכל והתבוננות.

ואם כך בעיני הגוף, מה עם עיני הנפש?

אולי רצו לרמז לנו - 'זה הזמן', עוד בטרם השגרה השוחקת מטביעה אותנו,

שנעצור רגע ונחשוב - - -

פשוט להתבונן.

לשאול 'למה' - ואז איך.

"עקביא בן מהללאל אומר; הסתכל בשלושה דברים. הסתכל, ואין אתה בא לידי עברה". מאין באת - תשאל. ולאן אתה הולך, או אז תבוא התשובה ותיתן את הפרספקטיבה המדויקת והמתאימה לכל זמן - "לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא".

וזאת העצה הטובה ביותר, אך גם הקשה ביותר. ונבאר.

"אמר רב שמואל בר נחמני א"ר על כן יאמרו המושלים - אלו המושלים ביצרם. באו חשבון - בואו ונחשב חשבוננו של עולם". מי יעשה חשבון - המושל ביצרו. אך השאלה צועקת מבעד למילים. אנו, פשוטי העם, שייצרנו במלוא תוקפו עומד ושלטוננו עליו עליו כחלום רחוק - האיך נחשב? ואילו אותם השולטים - כהאדם השלם, למה לו חשבון?

וננסה לרדת לעומקו של חשבון זה, שהלא תרופה היא לנו.

כדי לרפאות, רופאי הגוף אינם צריכים לחלות ח"ו בכל החלאים והמכאובים לרפאות שמתפוליהם נאנקים בהם, והכיצד יודעים הם לרפאות? מהתבוננות השכל, ולמידה מנסיון האחר, יבצעו את עבודתם. בניגוד לחולה, שאינו נצרך ללמוד בטיב המרקחות והתרופות אלא דיו שיטלם, ויבריא בעזה"ת.

לעולם הזה תחלואי הנפש ורעת המידות - רק המתרפא ממחלתו לחלוטין והרי הוא שולט ביצרו, רק הוא בעל יכולת ריפוי ותיקון, וכל מי שאינו בדרגה זו אינו חכם דיו להבין דרכי ההחלמה ואופן התיקון, וע"כ עלינו ללמוד מהחכמים וכן נתקן עצמינו ונתרפא.

אמנם ישאל השואל - וכי זאת התרופה? לחשב שכר מצווה כנגד הפסדה והפסד עברה כנגד שכרה? והלא כל ילד יחשב זאת! וכי זהו החשבון שיעמוד לנו מול היצר - שאילולי הקב"ה עוזרו אינו יכול לו?

וזוה שעוררנו עקביא בן מהללאל - "הסתכל בשלושה דברים", כי כוחו של היצר הוא בהסחת הדעת והפרעת ההתבוננות, עד שאנו 'כסוס' שוטף במלחמה' ורק בכוחו זה כובש את העולם. ועלינו להודות לה' על 'עזרתו', שבלעדיה לא היינו יכולים לו.

במדויקים: נטרין מטרטא דקודשא, כאילו נכתב "משמרת הקודש". וצ"ב, וראה להלן (יח,א) תשאו את עוון המקדש, פירש"י: הדברים המקודשים המסורים לכם, הוא האוהל והארון והשולחן וכלי הקודש. ובחומשים: דמקדשא, כל' הכתוב.

ופקדת משמרת (ג,ז)

במדויקים: ודמסיר למיטר = ושנמסר לשמור, ובחומשים: ודמסיר למטרטא, מהרצון להשוות לכתוב.

כסף הפדיום (ג,מט)

כמו: הפדיון, בחילוף מ"ם - נו"ן, ות"א: פורקנהון, כאילו נכתב "פדיונם".

זאת עבדת (ד,ד)

דין פולחן. "עבודה" בלשון הקודש - לשון נקבה, אך בארמית "פולחן" - לשון זכר, וע"כ: דין, ולא: דא.

ואת כל כלי שמתנה (ד,ט)

בנוסחי תימן וסבינטה: וית כל מני שימושה, וכסיפא דקרא: אשר ישרתו. ובחומשים: משחה. ויתכן שהוגה כדי להשוות לכתוב.

ודשנו את המזבח (ד,יג)

ויספון ית קיטמא דמדבחה. ראה רש"י שמות כז,ג, ו"עשיית סירותיו לדשנו - להסיר דשנו לתוכם. והוא שת"א: למספי קיטמיה - לספות הדשן לתוכם". נראה שמפרש ספייה זו מלשון אסיפה - קיבוץ, וכב"מ קיד: "ספי שקול מהני טרפי", שפירש"י: ספי - לקוט. אך 'תרגם אברהם' לר"א בן הגר"א, ביארו מלשון הסרה וכליון, כמו "האף אספה", (ברא' יח,יג).

ישמו אותם איש איש על עבדתו (ד,יט)

וימנזן יתהון, לא תרגם שימה כצורתה - וישון ככפס' ו: ושמו בדיו. אלא ביאר עניינה של שימה זו - מינוי. ומשום שאין שימה באדם כבחפץ בפעולה גשמית של הנחה, וע"כ אף ב"כ שמו אותי בבור" (ברא' מ,טו) במדויקים: ארי מניאו יתי בבית אסירי. אף שאין שם מינוי של שררה, אלא שהפקידו ופקדו להיות שם.

ולא יגעו אל הקדש ומתו (ד,טו)

ולא יקרבון לקודשא ולא ימותון. ביארו כאילו נכתבה במקרא תיבת "לא" פעמיים (בלשונו של ראב"ע "מושכת עצמה ואחרת עמה"), וכן תרגם (בפס' כ') ולא יבואו לראות כבלע את הקודש ומתו. וכפי שאכן הוא בל' המקרא במקו"א: ואת קדשי בני" לא תחללו ולא תמותו (יח,לב). וכע"ז במדויקים ב"ולא ישאו עון ומתו" - ולא יקבלון חובא ולא ימותון (שמות כ"ח,מג).

פקדת כל המשכן (ד,טז)

במדויקים: מסרת כל משכנא. וכעין תרגום רישא 'פקודת' - ודמסיר. ובחומשים: מטרטא, כנראה שמחמת נדירותה של תיבה זו. נראית היתה זרה למדפיסים.